

ՄԵԶՄՈՒԱԿԱԿՈՒՄԱՐ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA - I - AHBAR
Grand'Rue de Pera, Taksim 65

Համարացու իջի տեղա հանի ՁԱՐԵՆՊԻԶ ղԵ
ԺՈՒՄԱ ԻՐԹԵՍԻ կիսկերի հեշր օրմուր:

ՆԻՒՍԻԷՍԻ
30 ԲԱՐԱ

مجموعه اخبار
اوغای تقسیم جاده سی و سوم

ԱՊՐԵՆԻ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ. = Իսթանպուլ իշին սենեկի 60 ղշ. = 6 սյուրը 35. = Թաթա իշին սենեկի 85 = 6 սյուրը 45 ղշ. տրո: = Մեմլուքի էնեպի իշին սենեկի 20 ֆր. տրո: = Բոսթա իւճըթի պիշէ ալիտուր: = 15 կիսկիւք նիւսիւք 60 ֆարա տրո: = ԻԼԼԱՍԻ ՇԱՐԻԼԱՐԸ. = 1ինձի սահիֆէնի սրտաւ 5, 2ինձի վէ 3ինձի սահիֆէնի սրտաւ 3, վէ 4ինձի սահիֆէնի պէշէ սրտաւ 1 ղշ. տրո: = Զօք տէֆա տէրձ իտիլէճէ իշինաթ իշին սյրըճա քաղալըզ օլուտուր:

Ղաղճթայա միւթէալըզ խուսուսթ իշին ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՌՕՂԱՅԵԱՄ միւրաճապթ օլուտու: = Իտարէլանէ՝ Պէյօղլուտա ճատտէի քէպիւտէ Ն. 65:

ԳԱՒԱԹԱՅԻ «ՈՄՆԻՆ ԴԻՏՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԿԻ ԶԱՅՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Անկախութիւնը՝ յառաջադիմութեան հիմ և լուսաւորութեան օժանդակ է. առանց անոր մարդկային ազգը կը քայքայուի: Ինքնավարութիւնն անկախութեան տեսակ- ներն ու եղանակները, որոնց կարգէն կըր- նանք համարել նաեւ որ և է իրաւացի դի- առաքութիւն, գեղեցիկ առաջարկ և ճշ- մարտ քննադատութիւն:

Ճիշակ է որ շատ անգամ ասոնք ա- նօգուտ և ապարդիւն միացած կ'երեւին, բայց ասիկա յաճախ առժամանակեայ ար- տաքին երեւոյթ մըն է՝ որուն յաջորդող անակալայտ լուսաւորութեան օկզմնապատ- ճաւը միայն սրտուտ և խորախիմանց միտքերը կրնան նշմարել և անոնց մէջ գտնել, վասն զի անգագաբար մեծամեծ գործեր կը խնդրեն անոնք:

Ասկէ զատ շատ անգամ հանդիպած չէ՝ միթէ, որ երբ այլևայլ կողմերէ դիտա- ղութիւններու և քննադատութիւններու հոսանքներ լուստես և իրարու մօտին, ի- րարու բաղիւն, յանկարծ կայծ մը կը փայլաւորուի, առաւել ապօրոյթ, մոլոր ու կոճկոտ երեւոյթ շատ մը կէտերու և ինքիւններու վրայ, որով միտքերը կ'ար- լընան, աչքերը յատակ կը տեսնեն և ինքիւնը ինքնին կը լուծուի: Ուրեմն օգ- առակար չէ՝ զանոնք արձամարել և նկա- առութեան չափուել, անոնց հեղինակը ըլլայ մեծ թէ պզտիկ, ըլլայ արեւելայ թէ հայրապետ, ըլլայ «Դաւաւաջի ոմն» կամ խեղճ նահապետ:

Այդ է իմ անձնական համոզումս և ասոր համար թող ներուի ինձի որ «Դաւաւաջի»ին ձայնակցելով անկեղծօրէն և համարձակա- բար ըսեմ թէ մեր գրեթէ պաշտօնական դարձած Մալոսը «Կաթնախառն կամ լաւիւնացեալ է»: Արդարեւ անոր ճակա- ար կը կարգաւոր «Երաբան Հայ, և- կեղեցեայ» խորոր անունը. բայց ասիկայ այն չէ, այլ 20—30 տարի առաջ տիրող անասի մը գաղափարներու գրեթէ ան- խուսափելի մէկ արդիւնքն է: (Ինչպէս սա- կայն այն օրերը, Ժամանակը փոխուեցաւ, բոլորեւնիւնին ալ փոխուեցան. մեր Մալ- աոցը եւս պաշտօնապէս փոխուելու և նո- րէն կարգադրելու օրը եկած չէ՝ արդեօք: Այդ օրինակ փոփոխութիւններ երբէք վը- նաս չեն բերեր կաթնոլիկ եկեղեցեայ կամ կաթնոլիկեականութեան, վասն զի այլ է կաթնոլիկութիւնն և այլ է կաթնակա- նութիւնը: Հետեւեալ հաստատում — քաղ- աւած այն գեղեցիկ բանաստեղծութիւնը, զոր անցեալ տարուան սկիզբները Ս. Քաճա- նայապետին առկէ արտասանեց կրթութա- ֆէրրաթայի յունական վանքին վանահայ- րը, Արսէն Բ. Բելլիկըրին — լաւ կերպով կը լուսաբանէ այդ կէտը.

«Հռովմէական եկեղեցին է, կ'ըսէ Կեր. վանահայրը, Տիեզերական եկեղեցին և բոլոր եկեղեցիներու մայրը: Բովանդակ եկեղեցին պարտական է խնայարհաբար գլուխ ծռել անոր հաւաքալիքներուն, ա-

նոր վարդապետութեան և անոր պատուոյն և իրաւասութեան Դիւանարութեան, զոր Ս. Պապը կը ներկայացնէ, որովհետեւ այսպէս հրամայեց և այսպէս պարտաւո- րեց եկեղեցեայ աստուածային Հիմնադիրը, իր արքայութեան ոչ եւս պատկանելու կամ արժանանալու պատժով: Իսկ Հռով- մէական իրաւաբանութիւնը, լատին ծէսը, Ս. Հաղորդութեան բաղարը, անգղական բարեկարգական օրէնքները, ջերմեւոր- դութեան ու բարեպաշտութեան զանա- զան եղանակները, այս, ասոնք բոլորը Հռովմէական եկեղեցեայ հարուստ զանձը կը կազմեն, բայց ըստ որում արեւմտեան և ոչ ըստ որում ընդհանրական եկեղեցի: Վասն զի ըստ որում ընդհանրական եկե- ղեցի, առանց Հռովմէական եկեղեցի ըլ- լալէ դադարելու, ան ո'չ կատին է, ո'չ Յոյն է, ո'չ Ասորի և ո'չ ալ Հայ...»

Այս երկու երեք գիտական նրբիմաստ ու լուսաւոր նախադասութիւնները թող իրեւ սկզբունք մեզի առաջնորդեն կրօ- նական և ծիսական խեղդիւններու և վիճա- բանութիւններու մէջ:

Դաւաւաջիին երկրորդ գիտողութիւնն ալ իրաւացի է: Ընդհանրապէս խօսելով մեր Ժամանակները բարեկարգուելու և կոկեղեցու կարօտ բաւական կէտեր կը պարունակեն. քաղաքի քաղաքաւորներն սկսեալ մինչեւ սոյնքան անգամ կրկնուած բաղաժափ երկայն բարակ սաղմոսները, աւետարաններն և ընթերցանածները, ո- րովք յիշուի, զգայուն մարդուն ջերմե- ռանդութիւնը կը ջլատեն և ձանձորութիւն կ'առնեն թէ՛ Ժամանակներուն և թէ՛ ուն- կիւններուն, մանաւանդ երբոր այս վեր- ջիններուն մէջ հասկցող չկայ:

Տօնացոյցի մասին եղած դիտողութեան զարով կ'ըսեմ, որ մենք նուազ անձեղե- թիւններ կ'ուենալայինք եթէ հայկական տօնացոյցը անփոփոխ պահած ըլլայինք. բայց այսպէս եղած լըլլալուն պատճառա- ՛ է որ մենք այսօր ակնհասեալ կ'ըլլանք բաղաժափ խառնաշփոթութիւններու և անմիակերպութիւններու, որոնք յառաջ եկած են նախ Միջերեւոյն տօնը Մկրտու- թեան զատելէն, երկրորդ՝ մէկ քանի օ- ներու անհարկի սեղափոխութիւնէն և եր- րորդ՝ երկու երեք տօներու ոչկարեւոր յաւելումէն: Թէ որ տօնական ճշգրտութիւն և միակերպութիւն հաստատուի կը բաղ- ձացուի, իմ խնայարհ կարծիքովս միայն վենետիկոյ նախափայ ժամակարգութիւնը կրնայ յարմար և հետեւելի առաջնորդ հանդիսանալ, գէթ իրաց ներկայ վիճա- կին մէջ:

Սակայն հայ Տօնացոյցը անկատարու- թեան զերծ չէ: Մանր մանր անձեղեթիւն- թիւններէ դուրս կան նաեւ սա մէկ քա- նի տօններու աւելորդ կրկնութիւնները և անխորթ խնդրումը այնքան հասարակ վկաններու և անշնան անշնաւոր ուր- բերու, որոնց շատերուն վարքերը կամ վկայաբանութիւնները անխաւեր են, ո- մանց սրբութիւնը տարակուսական է և մէկ քանիին ալ նոյն իսկ... գոյուլիւնը (կերպագրութեամբ), մինչ մէկդի ինող-

ուած մոռցուած են Արքայապետի պէս հը- րեղատկային սուրբ մը, Յօսեփի նման անհամեմատ հոգրապետ մը, մէկէ աւելի աղքատին և տոմարին հոգրերը՝ որոնք Եւ- ռոպայի զանազան կողմերը կը տօնուին և կը փառաբանուին, ինչպէս են օրինակի համար Դաւիթ Հիւզի, Սիմոն, Մակար և ին, որոնք մեծագոյն իրաւունքը ունենն ու- րիշներուն տեղերը գրաւելու և հայկական Տօնացոյցին մէջ գրեցը ըլլալու նարեկա- ցիին և զոյգ ներսններուն, որոնց ասոնք, աւաղ, անարդարաւոր խնդրումով մը Տօնացոյցին մէջ անկիւնը նեղուած է միշտ գլխէ նեղուած պէս, առանց մասնաւոր տօնախմբութեան, առանց յատուկ շարա- կանի մը մինչ անդին նուազ նշանաւոր սուրբեր, եթէ խստաճարակներն անգամ. վերջապէս կարող չարական ունին. կ'ե- րեւի թէ հին հայերն ալ աւելի օտարին թմուր կը զարնողներ էին. ինչ և է. անց- նինք:

Ասկից կը տեսնուի թէ արեւոյ նոր տօ- ներու յաւելումին, կամ ճիշդ ըսեմ փո- խանդութիւն մասին համարում եմ «Դա- ւաւաջի»ին, բայց պայմանաւ որ տօնուե- լիք ոչաղքային նշանաւոր սուրբերը միայն Քրիստոնէութեան առջի հինգ դարերէն ըլլան և Մեծ Պահլէն դուրս ուրիշներուն հետ կամ տեղ տօնուին. այս վերջին պայ- մանը մեր սոհմային սուրբերու համար ալ հասկնալու է, ապա թէ ոչ Տօնացոյցին ուղ- ղութեան և յատուկապէս ինչ կը գոր- ծենք, վասն զի ինչպէս կ'իրակի օրերը, այսպէս ալ Մեծ Պահլէն—չարաթիւնը գատ — սուրբերու տօնախմբութիւնը բոլոր- լին հակառակ է Տօնացոյցի էական և շատ հին մէկ կէտին, ուստի և տեղ տեղ Ս. Յովսէփայ տօնը մարտ 19 ին կատարելը ծիսական մեծ խրամատութիւն մ'է:

Երանական շնորհով է նաեւ մէկ քանի թեմերու Աստուածածնայ Ան. Յղութեան տօնը դեկտ. 8 ին և ոչ թէ 9 ին տօնելը. հետեւեալ «Դաւաւաջի»ին իրաւունքը բաղ- ձանքը կամ խնդիրը ծիսական տեսակէ- տով այնքան օրինաւոր չ'իրեւիր: Ասկէ զատ արգալապէս կեանքին միջոցը միա- կերպ կամ անփոփոխ չէ, ինչպէս որ յայտ- նի է, ուստի և մեզի համար տեսակ մը անընդհանրութիւն կրնայ համարուիլ տեղափոխել այնպիսի տօն մը, որ ո'վ գի- տէ թէ ինչ խորհրդաւոր և պատկանելի աւանդութիւններու հիմնած էր երբ առ- ջի անգամ Յայն եկեղեցեայ մէջ գեկտ. 9ին հաստատուեցաւ: Հօս, այս ալ ըսեմ որ 1890ին Սիւնիֆոքային մէջ արդէն այս- պիսի առաջարկ մը եղած էր և կատար- եալ հաւանութեամբ կ'արժանանար թեմ- եւս, եթէ Ձմաւառ դպրեւանքին ներկայ արդիւնաւոր Առաջադր չէր միջամտի և անոր ընդունելութեան առաջին չէր առ- նոր, դիտել տալով որ այդպիսի կար- գադրութիւն մը, կերպով մը նպատա- ւոր չէ Հայ եկեղեցեայ — Գովեստի ար- ժանի մասածում և գործ արդարեւ:

Ուրեմն, յարգելի բարեկամ, ասոր հա- մար մի՛ սրտնեղիք, այլ ուրախացեք, և ասոր փոխարէն խնդրեցեք որ օրացոյցին խաղերը նուազին, այսինքն հրամայեալ տօ-

նեք քիչնան, միայն Պատարագ մը տես- նելու պարտաւորութեամբ՝ որովհետեւ Ժո- ղովուրդը և ի մասնաւոր չափերու դա- սակարգն ալ անոնց շատութեան համար յիշել է արտնայ, անանկ որ երբեմն ու մանք նոյն իսկ սուանց հրամանի գործի կերթան. միթէ ասիկա մտադրելի կ'տ լիւ չէ:

ՆԱՀԱՊԵՏ

ԱՌ ՀՆԱՍԻՐ

Ազնիւ բարեկամ,

Երբ գրիչը ձեռքս՝ կ'ուղէի Ձեզի պա- տասխան մ'ուղղել որ իրայոյս եմ թէ զՁեզ գէթ ներքնապէս պիտի համոզուի և զոհա- ցենք — յանկարծ մտքս խորհուրդ մ'ան- ցաւ, և սկսայ մտածել որ ուղղելիք պա- տասխանս անուշաւ շարժաւորի պիտի ըլ- լայ երկայն բարակ և թեւեւ անախորժ և տնօգուտ վիճաբանութեան և բանակա- լի մը, որոնք բնաւորութեան հակառակ են, ուստի լաւագոյն սեպեցի լուծ և միայն դիտել ալ որ նախ պէտք չէր որ Ձեր անձին դէմ ուղղուած նկատել մէկ քանի զիտողութիւններ՝ որոնք իրօք Ձեզի հա- մար չէին և երկրորդ զգացում բոլոր լաւ մտքով մեկնած չէք. մինչդեռ զայն սիրոյ կամ նախափոխութեան, և կամ անորժա- կի, ճաշակի իմաստով առնելու էիք: Ուստի մի՛ վրդովիք բարեկամ, հանդար- տութեամբ քալելու է: Այդ խնդրը ու- րեմն յիշեալ պատճառներու համար փակ- ուած նկատելու ենք: Մնաց բարով:

ՆՈՅՆ

ԿՐԿԻՆ ՆՈՒԱԳ

Ի ՄԵԾԱՏՈՒՆՆ ԱՆԳՈՒԹ

Ա.

Էր մեծատուն բաղամանի և որ քան զօր գործէր գոռն Ձիւր քառացուած յաւելուլ, կանգնել շինուածս նորանոր. Առնել չարիս ո'չ կամէր և ո'չ քանդել զայոյ տունը: Եւ պարծինայր անձնագով զի չէր փորեալ ումեք հոր:

Այլ չըբաւորն և անոք զոքայր ի զո՞ւր ցըրտահար, Առ սեղանոյն հացալից՝ այրին աղքատ, որքն անտէր ի գուճս անկեալ ողբագին արտասուէին վայրապար:

Որքան թախիծ սնըսպափ՝ տօնից իւրոց առնըթեր: Եւ յետ բազում վայելից հաս իրելու Ժամ հոռի վերջին, Յանդառնալի ատենին զանձն յոյժ եզլիւ չարափառու, Ձի Տէրն առ իւր պաշտօնեայ գոչեաց ձայնիւ մեծասատ:

«Ըղպատուհաս արիւնուշտ օճրօղորձաց տուճ զըմին, «Զի որ ըզճէճն անտէրուն յոր միջոտ տա- ծել գուրի անկ էր» «Թող սովման կորընիլ՝ մարդապանից է ընկերս:

«Ապերախից — ասէ Յիսուս — չէ՛ր մարթ
յայս վայր մըտանել,
«Ո՞ր դու թողեր յանձնես հրաք զին ան-
սըւաղ մեռանել,
«Մինչ ես ըզքեզ կերարիցի մարմնով
‘ Լարեսամբ իմ անգինն » :
Դառնէ և անգ է լինելոց յաւուր միում-
դատաստան
Մեկարեկից և անողորմ ինքնապարարտ
մեծատան,
Վասն ոյր առ Տէր չը բարձրանաս ճշգոր
մաղթանք տրնանկին :
ԵՅ Փետրուարի 1905
ԵՍ. Կ. Ա.

ՊԱԼԹԻԴ ՏՕՆԱՆՄԱՍԼԸ. — (Պեր
Ալման զագեթասըն միւթ ալեսար.)
Իւլինճիւ Բուս ֆիւրընն Ագասի
Շարգա կիթ մէք իւրէ Լիպալտան
հարեքէթ իթ մէկս մուհիմ՝ պիր վա-
գըա աըր, զիրա մէքըիւր ֆիւրընն
հարեքէթի՝ Բուսանըն՝ էլինտ օրան
պլիճիւմէ վաթըթալար իլէ մուհարէ-
պէհէ տէվում իթ մէկէ սուրէթի դա-
թիւտէ գարաը վէրմիլ օլտուղընը
վէ տիւշար օլտուղը զայեալմա էն հմ-
միւնէթ վէրմէնիւ, Ագասի Շարգ սու-
լարընտա տէնիլգօն հաքիմիլէթ ի թէն-
մին իթ մէք ֆիւրընտէ պուլունտըղը-
նը իսպալմ խիւթօր, Բուսա՝ պու-
թէնէպլիւսիւնտէ մուվաֆֆադ օլա-
ճադ օլտը իսէ, մուհարեպէլի հաղը-
րէ՝ Բուսանըն լէհինտէ նէթիճէլէն-
միլ օլաճադ աըր, զիրա Բուսար տէ-
նիգտէն ձաքօնլլարա զալէպէ խտէր-
լէր իսէ, Մանշուրիտէքի ձաքօն օր-
տուսընն ձաքօնիա իլէ օլան մուլա-
պէրէ եօլլարը քէսիլէճէք վէ մէքըիւ
օրտու՝ գուվլայի իմաաթիէ, մուհիմ-
մաթ վէ լէվալմի հարպիէ ալամա-
եարադ, նիհանէթ Բուս օրտուսը
գարընընտա մաղլուպ օլաճադ աըր
Բուսիս՝ հիւքիւնէթի՝ Պալթիդ
ֆիւրընն եօլա չըգարմադլա, պաշ-
լաթըղը լէնէպլիւսիւ իքմալէ մու-
վաֆֆադ օլտուս, մուհիմպիր մադ-
սէտ լէնէմին իթմիլ օլտու, Բուսիս
նըն Պալթիդ ածանմաընն կէօնտէր-
մէքտէն մադսէտի՝ պիր նիւմայիլ օլ-
տա պիլէ, երէն բէք զիւտտէ իսթի-
ֆատէ խտէր, զիրա Պալթիդ ֆիւրը-
րը Ագասի Շարգ սուլարընա եազը
պիր մահէլլաէ պուլունտըգա, ձա-
քօնիա՝ տայիմա քէնտիսիւն տէնիլ-
գտէն լէճհաիա ալթընտա կէօրէճէք
վէ միւսալէհա ադաը էօնտաընտ
Բուսիսըն մէյտաճը հարպ ճիւլթընն
տա պիլիւք պիր գուվլէլի պահիւր
պուլունտըրմաը՝ պիր սուի լէնէսա
հաըլ իթ մէքտէն խալի գալմաեա
ճադ աըր

Պահրը Մուհիթի Բեպրտե պու
կիպի խալի առաջար չօգ տըրո Բուս,
լարըն պահրը մէգբէւ: վառըխասըյ-
լա Վլասթիփօթի օգ ա մո վասըլէթէ մու-
վաֆֆազ: օլմալարը՝ քօսիլի վարօր-
լարընը ճաթօնըլարըն եէտինէ տի-
չիւրմէմէլէրինէ միւլմէվազֆ տըր:
Պունտուն մաստա Բուս պահրէ զա-
պլէթանընը մէհարէթի վէ իզթիտար-
լարընըն աթիլի պու խուսուստա է-
հէմիլէթի Ֆէվզէլատէօի օլուպ, պու-
լմէհէպպիււս բէք միւլջիլ խոն տի,
պիւսպիլի խիւս իւմիսիլջիլ տեյիլ տի,
Հաքին Պալմիզ ասոնանմուսընը ուրզ-
տէնիզ մուհարէպէսինաէ քէսպըմու-
զաֆֆէթիէթի իթմէսի չիւպհէլի օլ-

Բուս մէջնոր պահրիութենան
զօնթր ամբար Լօտէնէնքի տախի
Պալթիք տօնանմառնըն պաղը ճի-
հէթտէն ճաքօն տօնանմառնտան
զօյթիօլ օլտուլըն պէհան խորպ, մէջ
քիւր տօնանմառնըն ճարօնլարա դար-
լը մուլափֆազը յեթիթէ մուհարէպէ
իթմէսի իլին թազվիէէ օլունմասը
վէ Ագասի Ծարգտա պիւր էս իւ հա-
րաքեաթ թէտարիք խորիլէս լիւ-
զուրըն տէրմիէան իթմիչ տիւր Պալ-
թիք տօնանմառնըն սէֆինէլէրի հազ-
դէնտա պաղըր մալիւմաթ վար իսէ
տէն, մէջքիւր սէֆինէլէրին սէլը ու
սէֆէրտէ տուչար օլաճաղը միւշքիւ-
լաթ, վէ համլի օլտուլը լէվաղիմ վէ
սէֆինէլէրին սուրէթի իտարէլէրի
հազգընտա պէհանը միւթալէա իթ-
մէկէ էսաս օլաճաղ մալիւմաթ եօզ
տըլու էլէր Բուս տօնանմառնըն զիքը
օլունան պու ճիհէթլէրի միւքէմէ
իսէ, վուզու պուլաճաղ մուհարէպէլ
պահրիէտէն քէսպլ մուզափֆէրիլէն
իթմէսի իմքեան խարիճինտէ աստ
օլունմաղ:

Վերինն 2 մարտ. — Սահեկէ հարպտան
կէլէն խապէրէր, Բուսլար հազգընտա
խայրը տէիւ տրի: Պէշ հրն էվէլէ խա-
պէր վէրիլէն մուհարեպէ էլան տէվաւ
տիւեր: Պո մուհարէպէ՝ մուհարեպէյէ դա-
թիլիլիլի մուգ մուհարէպէ պօտըռ՝ մէհա-
ֆրիլ տսգըրիյէտէ զանն օլունուեր: Բուս-
թառուսընն արգտսընտա կէօրիվմիւլ օ-
լան միւթլատտիտ ձաքոն միւֆրիզէլէրի
Բուսլար իլին զանէթ մուխաթարաւը ար-
եվէվէլէ հրն ձաքոնըլաթ՝ Բուսլարըն պի-
րէօրիւսիւնիւ վէ իմմաւ տէմիտ հօլը խաթ-
թըլը Թալարիւթ իմմէվէշ, Մուգանն իլ-
մուխաթարաթը զմալիլէր տրի: Տօրոս
մալիւմաթ ալան մէհաֆիլտէ զանն օլըն-
տըլընա կէօրէ, ձաքոնըլաթ դաթի պի-
տարպէ իլէ մուհարեպէյէ խիթմաւ վէրմէլի

Երազմուտը խոստումների հաղորթի ներքին
հարկի մեծությամբ հաղորթներին 10 տարած
իրատա իրավունք ունենալու

